

Innst. S. nr. 86

(2001-2002)

Innstilling frå finanskomiteen om forslag frå stortingsrepresentant Siv Jensen om tilpasninger i regelverket slik at godkjenning av konserndannelser i finansinstitusjoner også kan omfatte at et datterselskap har eksterne minoritetseiere som ikke er finansinstitusjoner

Dokument nr. 8:10 (2001-2002)

Til Stortinget

SAMANDRAG

Generelle eierbegrensningsregler for finansinstitusjoner ble gjennomført i finansinstitusjonslovgivningen i 1988. Hovedregelen om at ingen kan eie mer enn 10 pst. av eierandelene i en finansinstitusjon gjelder i forhold til så vel finansinstitusjoner som andre foretak og privatpersoner. Konesjonsmyndighetene har lagt til grunn en restriktiv håndhevelse av reglene.

Praktiseringen av eierbegrensningsreglene åpner for at en konkurrerende finansinstitusjon, med en relativt liten eierandel, effektivt kan blokkere hensiktsmessige strukturendringer i finansnæringen. Dette innebærer også at aksjonærer med kommersielle interesser ut over sitt eierskap, får en svært overproporsjonal innflytelse i forhold til de øvrige aksjonærene. Begge disse forhold kan synes å være i strid med intensjonen om å sikre maktspredning.

I Ot.prp. nr. 41 (1986-87) s. 57 fremgår det at eierbegrensningsreglene i finansinstitusjoner gjelder både eierandeler som innehas av annen finansinstitusjon (1) og eierandeler som innehas av andre enn finansinstitusjon (2). Begrunnelsene for (1) er først og fremst at sammenvevde eierforhold kan svekke konkurransen og for (2) hensynet til maktspredning, ønsket om å unngå privat bankiervirksomhet og muligheten for uheldig kredittgivning til storaksjonærer.

I dokumentet er det gjort nærmere rede for innholdet i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2, herunder praktiseringen av unntaksadgangen i bestemmelsens annet ledd nr. 11.

De formelle lovregler og den gjeldende strukturpolitikk, som danner basis for praktiseringen av eierbegrensningsreglene, er gitt en utforming som har vanskeliggjort en rasjonell strukturtilpasning for finansnæringen. Dette innebærer at aktørenes incita-

ment til å søke rasjonelle strukturtilpasninger hemmes. Konsekvensen vil videre kunne være svekket konkurransevne, samt en negativ innvirkning på norske finansinstitusjoners posisjon i egenkapitalmarkedet både i forhold til norske og internasjonale investorer.

Det vises i denne sammenheng i dokumentet til Banklovkomisjonens mindretalls vurdering av eierbegrensningsreglene i NOU 1998:14.

Vanskeliggjøring av en rasjonell strukturtilpasning er ikke en direkte følge av hovedreglene om at ingen kan eie mer enn 10 pst. av aksjekapitalen i en finansinstitusjon, men skyldes det regelverk som er fastsatt for dannelsen av finanskonsern. Her er hovedregelen at morselskapet må eie datterselskapene 100 pst. De hensyn som har begrunnet eierbegrensningsreglene tilsier ikke at dette skal være ufravikelig krav.

Hvis man ved myndighetenes godkjenning av en konserndannelse anser det hensiktsmessig at en finansinstitusjon inngår som datterselskap i konsernet, vil dette ikke ha konsekvenser verken for sammenveving av eierforhold eller maktspredning om det er minoritetseiere i datterselskapet. Det bør derfor åpnes for at myndighetene på fritt grunnlag kan ta stilling til hvor stor eierandel morselskapet vil kunne ha i datterselskapet. En slik vurdering er det åpnet for når det gjelder datterselskaper av utenlandske finansinstitusjoner, men med den begrensning at minoritetseiere må være finansinstitusjoner. Det dreier seg her om en begrensning som det er vanskelig å begrunne ut fra de hensyn som ligger bak eierbegrensningsreglene.

Etter gjeldende bestemmelser kan myndighetene i særlige tilfelle dispensere fra eierbegrensningsreglene, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2-2 annet ledd nr. 11. Bestemmelsen har imidlertid vært meget strengt praktisert og praksis har gitt inntrykk av at myndighe-

tene i utgangspunktet har ansett seg avskåret fra å gi varige dispensasjoner fra kravet om at datterselskaper i finanskonsern skal være 100 pst. eiet.

For å legge forholdene bedre til rette for en konkurransedyktig finansnæring i Norge, bl.a. gjennom strukturtilpasninger, synes det etter dette nødvendig å gjennomføre tiltak for å justere regelverket. Et slikt tiltak bør gå ut på at myndighetene ved godkjenning av konserndannelser står fritt med hensyn til å kunne godkjenne at et datterselskap har eksterne minoritetseiere. Dette kan gjøres ved at man fjerner det generelle kravet om 100 pst. eie ved konserndannelser. Problemet vil eventuelt også kunne løses ved at det i større grad legges opp til at man kan benytte dispensasjonshjemmen. Samtidig bør man fjerne de særlige bestemmelser om at utenlandske datterselskaper bare kan ha finansinstitusjoner som medeiere.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tilpasninger i dagens regelverk slik at godkjenning av konserndannelser i finansinstitusjoner også kan omfatte at et datterselskap har eksterne minoritetseiere som ikke er finansinstitusjoner."

MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, frå Høgre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, frå Framstegspartiet, Gjermund Hagesæter, leiaren Siv Jensen og Per Erik Monsen, frå Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, frå Kristeleg Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, frå Senterpartiet, Karin Galaaen, frå Venstre, May Britt Vihovde og frå Kystpartiet, Karl-Anton Swensen, viser til at dokumentet er sendt Finansdepartementet ved finansministeren til fråsegn. Svar frå finansminister Per-Kristian Foss 28. november 2001 følgjer som trykt vedlegg til denne innstillinga.

Komiteen viser til at finansministeren i brev til finanskomiteen 28. januar 2002 skriv at dei spørsmåla som er tekne opp i Dokument nr. 8:10 (2001-2002) vil bli vurderte av departementet i samband med oppfølginga av innstillinga frå Selvigutvalet om reglane om eigarskap i norske finansinstitusjonar, og at Stortinget vil få saka som eiga lovsak i haustsesjonen 2002.

Komiteen ser det som naturleg at dei spørsmåla som er tekne opp i Dokument nr. 8:10 (2001-2002) vert drøfta i samanheng med oppfølginga av innstillinga frå Selvigutvalet. Komiteen gjer på denne bakgrunn

framlegg om at dokumentet vert å leggje ved protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at EFTAs overvåkingsorgan ESA gjennom lengre tid har ført korrespondanse med norske myndigheter om hvorvidt eierbegrensningsreglene er forenlig med Norges EØS-forpliktelser. 30. oktober 2001 ble det avgitt en "reasoned opinion" i saken, med pålegg til norske myndigheter om å endre loven slik at bestemmelsene ikke lenger bryter med relevant EU-regelverk. Norske myndigheter ble gitt en tremåneders frist frem til 30. januar 2002 for å finne nødvendige tiltak.

Disse medlemmer registrerer at finansdepartementet vil sende Selvigutvalgets innstilling på høring for deretter å fremme en proposisjon for Stortinget i løpet av høstsesjonen 2002. Etter disse medlemmers oppfatning er dette en noe langdryg behandling av en problemstilling man svært lenge har vært oppmerksom på og som burde ha funnet sin løsning allerede. Samtidig er disse medlemmer langt fra sikre på at dette er tilfredsstillende behandling sett med ESAs øyne. Men disse medlemmer registrerer samtidig at komiteens flertall aksepterer en slik behandlingsform, og vil derfor slutte seg til at Dokument nr. 8:10 (2001-2002) vedlegges protokollen, og at spørsmålene som reises i dokumentet vil bli drøftet i forbindelse med høstens proposisjon.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet mener at tiprosentregelen har fungert etter hensikten, og viser til at det har vært bred politisk oppslutning om den i mange år. Disse medlemmer mener det kan være hensiktsmessig å få en vurdering av eierbegrensninger i finansinstitusjoner på bredere basis, slik Selvig-utvalget gjør, og slik departementet annonserer at de vil gjøre. Disse medlemmer vil likevel understreke at Selvig-utvalget ikke konkluderer med at dagens regler er i strid med EØS-avtalen, og at "det er et åpent spørsmål om man vil vinne eller tape i en eventuell rettssak om eierbegrensningsreglene for EFTA-domstolen". Disse medlemmer konstaterer at de foreslåtte eierbegrensningsreglene i Selvig-utvalget gir dårligere beskyttelse enn dagens regler.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Kystpartiet vil på denne bakgrunn avvente hvilke tiltak som kan være nødvendig å iverksette når Stortinget får seg forelagt egen sak om spørsmålet.

TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til dokumentet og til det som står framføre og rår Stortinget til å gjere slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:10 (2001-2002) - forslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen om tilpasninger i regelverket slik at godkjenning av konserndannelser i finansinstitusjoner også kan omfatte at et datterselskap har eksterne minoritetseiere som ikke er finansinstitusjoner - vert å leggje ved protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 7. februar 2002

Siv Jensen
leiar

Ranveig Frøiland
ordførar

Ingebrigt S. Sørffonn
sekretær

Vedlegg

Brev frå Finansdepartementet v/ statsråden til finanskomiteen, datert 28. november 2001.

Dokument 8:10 (2001-2002) - forslag om tilpasninger i regelverket slik at godkjenning av konserndannelser i finansinstitusjoner også kan omfatte at et datterselskap har eksterne minoritetseiere som ikke er finansinstitusjoner

Jeg viser til brev fra Stortingets finanskomité v/ saksordfører Ranveig Frøiland 6. november 2001 vedlagt ovennevnte forslag fra stortingsrepresentant Siv Jensen.

Forslaget lyder:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tilpasninger i dagens regelverk slik at godkjenning av konserndannelser i finansinstitusjoner også kan omfatte at et datterselskap har eksterne minoritetseiere som ikke er finansinstitusjoner."

Forslaget vil innebære endring av reglene som fremgår av forsikringsvirksomhetsloven § 3-5 annet ledd, forretningsbankloven § 4 tredje ledd og finansieringsvirksomhetsloven § 3-6 fjerde ledd. Ifølge disse

bestemmelsene må minoritetsaksjonærer i datterselskap av utenlandsk finansinstitusjon være finansinstitusjoner, norske eller utenlandske. Disse reglene må etter mitt syn ses i sammenheng med de øvrige regler i finanslovgivningen om eierskapskontroll. Jeg viser i denne sammenheng til hovedreglene om eierskap i norske finansinstitusjoner som er gitt i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2. De ovennevnte regler gir særskilte unntak for utenlandske konsern fra reglene om eierskap i finansieringsvirksomhetsloven § 2-2.

Jeg vil foreta en nærmere vurdering av de norske reglene for eierskapskontroll. En slik vurdering vil også innebære en vurdering av de særskilte unntakene for konserndannelser der morselskapet er utenlandsk. Jeg viser i denne sammenheng til at Finansdepartementet 23. november 2001 har oppnevnt en ekspertgruppe som skal evaluere norske regler om eierskap i finansinstitusjoner. Gruppen skal ferdigstille sin rapport innen 16. januar 2002.